

Jarkko Reittu
Tietosuojavastaava

11.11.2025

Oikeusministeriö
Virpi Koivu

Lausunto on valmisteltu lausuntopalvelu.fi:ssä

Viite: Lausuntopyyntöne 2.10.2025 VN/26120/2023-OM-100

Lausunto koskien hallinnollisten seuraamusmaksujen määräämistä tietosuojalainsäädännön rikkomuksista julkissektorilla

Oikeusministeriö on pyytänyt Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) lausuntoa koskien hallinnollisten seuraamusmaksujen määräämistä tietosuojalainsäädännön rikkomuksista julkissektorilla. THL kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja lausuu seuraavaa.

1. Kommentit lakiehdotuksista

Seuraamusmaksujen laajentaminen julkissektoriin

THL pitää seuraamusmaksujen laajentamista julkissektorille kannatettavana. On tärkeää, että seuraamusmaksuista säädettäisiin yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti. On ongelmallista, että tällä hetkellä samalla alalla toimiviin yksityisiin ja julkisiin tahoihin kohdistuu seuraamukset eri perustein. Esimerkkinä yliopistot ja valtion tutkimusorganisaatiot on vapautettu seuraamusmaksuista, mutta ammattikorkeakouluille voidaan määrätä seuraamusmaksuja.

Julkissektorin vapauttaminen seuraamusmaksuista virkavastuun perusteella on myös perusteena kestävä, sillä EU:n yleisen tietosuojalainsäädännön mukaisesti seuraamusten kohteena on rekisteripitäjät tai henkilötietojen käsittelijät, eivät rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän henkilöstö. Yleisimmät virkavastuun muodot eivät voi myöskään kohdistua julkisen sektorin työsuhteessa olevaan henkilöstöön.

Käytännössä virkavastuun kohdentaminen tietosuojarikkomuksista yksittäiseen virkamieheen voi olla mahdotonta tai vähintäänkin kohtuutonta. Jotta virkavastuu voitaisiin kohdistaa oikein, tulisi organisaatiolla olla sisäisesti ja ulkoisesti hyvin selvästi määritellyt nimetyt vastuut tietosuojalainsäädännön noudattamisesta.

Julkissektorin hallinnollinen seuraamusmaksu korostaa organisaation vastuuta ja vähentää yksittäiseen virkamieheen tai viranhaltijaan kohdistuvaa seuraamusuhkaa. Lisäksi käytännössä tietosuojaäännösten rikkomukset ovat kohdistuneet yksittäisiin henkilöihin ns. urkintatapauksissa eikä organisaatiossa tehtyihin laiminlyönteihin tietosuojalainsäädännön vaatimusten täyttämässä.

Muutenkin rikosoikeudellisen seuraamuksen kohdistuminen yksittäiseen henkilöön on kohtuutonta, varsinkin kun puutteiden ja laiminlyöntien taustalla on usein viranomaiselle annetut vähäiset julkiset määrärahat. Budjettirahoituksen määrään yksittäisellä henkilöllä ei ole yleensä mitään vaikutusmahdollisuuksia. Käytännössä tietosuojavaikutettu ei voine käytännössä antaa määräystä, joka keskeyttäisi lakisääteisten tehtävien toimittamisen tietosuojapuutteiden vuoksi.

Seuraamusmaksun määrästä

THL kannattaa ehdotusta, jonka perusteella julkissektorin seuraamusmaksut ovat pienempiä kuin EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaiset maksimäärät. On tärkeää, että seuraamusmaksua määrätessä otetaan huomioon julkisen toimijan taloudellinen asema ja koko. Julkissektorin seuraamusmaksujen enimmäismäärät 500 000 euroa lievissä rikkomuksissa ja 1 000 000 euroa vakavimmista rikkomuksista on asetettu kohtuulliselle tasolle.

Asiakirjojen julkisuutta koskeva poikkeus

THL pitää kannatettavana ehdotusta, jonka mukaan seuraamusmaksua ei voida määrätä tilanteissa, joissa kyse on henkilötietojen luovutuksesta liittyen asiakirjajulkisuuden toteuttamiseen. Eesityksen mukaan poikkeus koskisi selkeyden vuoksi kaikkia EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artiklassa tarkoitettuja henkilötietojen luovutustilanteita, jotka liittyvät artiklan sanamuodon mukaisesti julkisuuden ja henkilötietojen suojan yhteensovittamiseen. Poikkeuksella halutaan turvata erityisesti sananvapauden ja asiakirjajulkisuuden toteuttaminen. Viranomaisten asiakirjojen toisiokäyttö tieteelliseen tutkimukseen kuuluu erottamattomasti saman sananvapauden piiriin. Eesityksessä voitaisiin selkeyden vuoksi todeta nimenomaisesti poikkeuksen kattavan myös henkilötietojen luovutukset tieteellisen tutkimuksen tarkoituksiin.

Ilmoitusvelvollisuuden rajoittamisesta

THL kannattaa tietosuojalakiin tehtävää muutosta, jonka perusteella ilmoitusvelvollisuutta henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta rekisteröidyille voidaan rajoittaa mm. kansallisen turvallisuuden tai terveydellisen vaaran vuoksi.

Voimaantulo

Ehdotuksen voimaantulosäännöksen mukaan julkissektorin seuraamusmaksuja ei voitaisi määrätä tapauksiin, jotka ovat jo olleet käsiteltävinä tietosuojavaltuutetun toimistossa. Ehdotuksen perusteella takautuvat seuraamusmaksut olisivat mahdollisia tapauksissa, jossa tietosuojavaltuutettu ei olisi aloittanut käsittelyä, vaikka puute ei olisi enää ajankohtainen lain voimaantulon jälkeen. Selvyyden ja oikeusvarmuuden vuoksi seuraamusmaksujen määräämisen tulisi olla mahdollista vain tapauksissa, joissa puute on ollut olemassa lain voimaantulon jälkeen.

Jarkko Reittu
Tietosuojavastaava

11.11.2025

2. Kommentit vaikutustenarvioinnista

-

2.1 Yleiset kommentit yksittäistä seuraamusmaksua koskevista vaikutuksista ja muista viranomaisvaikutuksista

-

2.2 Tunnistatteko muita kuin esitysluonnoksessa käsiteltyjä tilanteita, joissa seuraamusmaksua ei olisi mahdollista kohdistaa rekisterinpitäjänä (tai henkilötietojen käsittelijänä) toimivan viranomaisen tai julkishallinnon elimen toimintamenoihin tai muutoin suoraan kyseiselle viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle, ja mistä syystä se ei ole mahdollista?

-

2.3 Tunnistatteko oman budjettinne, määrärahojenne tai muun rahoituksenne käyttämisen valossa muita huomioitavia näkökohtia, joita voi liittyä yksittäiseen viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle määrättävään seuraamusmaksuun?

-

2.4 Täydennysehdotukset ja kommentit tietoyhteiskuntavaikutuksia koskeviin arvioihin:

-

2.5 Muut kommentit ehdotetun sääntelyn vaikutuksista

-

Jarkko Reittu
Tietosuojavastaava

11.11.2025

3. Muut huomiot (tai lausuntonne) esitysluonnoksesta:

-

Pääjohtaja

Mika Salminen

Hallinto- ja talousjohtaja

Mia Nykopp

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 5 pages before this page

Dokumentet inneholder 5 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 5 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 5 sider før denne side

Detta dokument innehåller 5 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende